

Mikä on ihmisen vastuu omista valinnoistaan?

Kysymyksiä?

- Tuleeko kaikki hyvä Jumalalta ja kaikki paha saatanalta?
- Missä määrin ihmisellä on oma vapaa tahto tehdä valinnat?
- Missä kohtaa ihminen ottaa vastuun omista valinnoistaan?
- Ovatko valinnat täysin ihmisen päätöksen varassa?
- Jos ihminen uskoo, että Jumala on olemassa, ryhtyykö ihminen elämään oikein?
- Jos ei usko Jumalan olemassaoloon, onko se sitten siinä?
- Pakottaako saatana meitä elämään oman tahtonsa mukaisesti?
- Voinko väittää, että saatana pani tekemään pahat teot, joten itse asiassa minä itse en niitä tehnyt?
- Miksi irtiotto pahoista töistä on niin kovan työn takana – vai onko se?
- Miten Jumalan armo vaikuttaa omaan tahtoon?
- Voiko saatanan vallan alta päästä irti / vapautua?
- Antaako Jumala koettelemuksia jotka ovat pahoja vai kokeeko ihminen vain ne pahaksi?
- Kouluttaako Jumala ihmistä koettelemuksilla?
- Horjuuko ihmisen usko Jumalaan onnettomuuden kohdatessa?
- Onko Jumalalla lupa antaa ihmiselle koettelemuksia?
- Vahvistavatko koettelemukset uskoa, auttavatko ne luottamaan Jumalan armoon ja apuun / jättämään asiat Jumalalle?

Alustus (lyhyesti) jolla en vastaa vielä edellä oleviin kysymyksiin.

Jumalan kaikkivaltiuutta näyttää rajoittavan ainoastaan Hän itse eli Hänen oma ilmoitettu sanansa Raamatussa.

- Jumala sanoi – ja niin tapahtui.
- Jumalan sana (Raamattu) on luotettava. Niin tapahtuu kuin on kirjoitettu.
- Jumala ei toimi vastoin ilmoitettua sanaansa (Raamatun ilmoitusta).

Saatana on luotu olento, joka on rajallinen.

- Saatana oli täydellinen ja kaunein Jumalan luoduista, kunnes lankesi ylpeyden syntiin.
- Saatana on ilmapallin hallitsija ja maailman ruhtinas. Saatamalla on pahat henkivallat alaisenaan.
- Saatamalla on valtaa ihmisiin vain sen verran, mitä ihminen itse sitä hänelle antaa.

Ihminen ei näytä omin avuin kykenevän lähestymään Jumalaa. Ihminen näyttää kykenevän vain itsekkäisiin tekoihin. Ihminen on Jumalaan nähden kuollessa tilassa.

- Milloin joku on rakastanut muiden kakaroita yhtä paljon kuin omia lapsiaan?
- Milloin joku luopuu rahavaroistaan vapaaehtoisesti vihamiehensä hyväksi?
- Sunnuntaisin kirkossa luetaan synnintunnustus; ”Tunnustan edessäsi, että synti on sitonut minut, enkä itse kykene vapauttamaan itseäni.”

Ihminen voi lähestyä Jumalaa vain Jeesuksen ”turvissa”. Jeesuksen luo ihminen voi tulla ainoastaan, jos Jumala itse ihmistä Jeesuksen luo vetää.

Kun ihminen suostuu Jumalan tuomittavaksi, Jumala tekee sen, että ihminen uudestisyntyy (synnit on tuomittu Jeesuksen kärsittäväksi). Tämän jälkeen ihminen on sekä vanha luomus, että uusi luomus. Vanha luonto on sodassa Jumalaa vastaan, uusi luonto on ”Kristus minussa”, alkaa saada muotoa. Ihminen on uudestisyntynyt Jumalan lapseksi ja elossa Jumalaan nähden.

Vanhan luonnon ainoa oikea paikka on Jeesuksen kanssa ristillä, missä se ei tahtoisi pysyä. Laki on edelleen tarpeellinen vanhaa luontoa varten.

- Vanha luonto alkaa esiintyä hurskaasti ettei sitä kuoletettaisi. Se alkaa tehdä hyviä tekoja. Tällainen ihminen on lihallinen kristitty.
- Kun Kristus alkaa hallita ja saada ihmisessä muotoa, on ihminen hengellinen kristitty.

Lutherin kirjanen, sidottu ratkaisuvälillä, kertoo omalta osaltaan mihin ihminen itse kykenee.

Luther; Sidottu ratkaisulta (lyhennelmä)

Kristitylle ei siis ole epähengellistä, samantekevää tai tarpeetonta, vaan ennen kaikkea pelastukseksi välttämätöntä tietää, toimiiko tahto jotakin vaiko ei mitään pelastusta koskevissa asioissa. Jopa, se tietäös, tämä on meidän keskustelumme ydinkohta, tähän keskittyy tämän kiistan keskeisin kysymys. Mehän pyrimme tutkimaan, mihin vapaa ratkaisu kykenee, mihin sen on alistuminen, ja kuinka se suhtautuu Jumalan armoon. Ellemme tunne näitä asioita, emme tietäne kerrassaan mitään kristillisistä asioista ja me joudumme olemaan pakanoita pahempia. Se, joka ei tätä ymmärrä, tunnustakoon, ettei ole kristitty; se taas, joka tätä moittii ja halveksii, tietäköön olevansa kristittyjen pahin vihollinen. Ellen minä näet tiedä, mitä, mihin saakka ja kuinka paljon minä kykenen toimimaan suhteessani Jumalaan, niin jää minulle yhtä epävarmaksi ja tuntemattomaksi, mitä, mihin saakka ja kuinka paljon Jumala minussa voi ja toimii, vaikka Jumala kyllä »kaikki kaikessa vaikuttaa» ([1. Kor. 12:6](#)). Mutta ellen minä tunne Jumalan tekoja ja hänen voimaansa, minä en tunne häntä itseänsäkään; ellen minä tunne Jumalaa, minä en voi kunnioittaa, ylistää, kiittää enkä palvella Jumalaa, sillä enhän minä tiedä, minkä verran minun on pidettävä omana osuutenani ja minkä verran Jumalan osuutena.

Kristityn on siis ennen kaikkea välttämätöntä autuuttansa varten tietää, että Jumala ei tiedä ennakoita mitään sattumanvaraisesti, vaan että hän edeltänäkee, päättää ja toteuttaa kaiken muuttumattoman, iankaikkisen ja erehtymättömän tahtonsa voimalla. Tämä ukonvaaja lyö kasaan ja kuluttaa kerrassaan vapaan ratkaisuvallan; niiden, jotka tahtovat puolustaa vapaata ratkaisuvallaa, on pakko joko kieltää tämä ukonvaaja tai jättää se huomiota vaille tai jollakin muulla tavalla karkottaa se näkyvistään. ...

Kristillinen usko siis kerrassaan häviää, Jumalan lupaukset ja koko evankeliumi luhistuvat, jos meille opetetaan ja me uskomme, ettei meidän tarvitse tietää mitään Jumalan välttämättömästä ennaltatietämyksestä ja edessä olevien tapahtumien välttämättömyydestä. Kristittyjen ainoa ja parhain lohdutus kaikissa vastoinkäymisissä on näet se tieto, että Jumala ei valhettele, vaan muuttumattomasti tekee kaiken, ja ettei hänen tahtoansa voida vastustaa eikä sitä muuksi muuttaa tai estää.

Sinä sanot: »Kuka uskoo, että Jumala häntä rakastaa?» Minä vastaan: Ei yksikään ihminen usko eikä voikaan uskoa, mutta valitut uskovat, muut, uskottomat, hukkuvat, koska osoittavat vihamieltä ja herjaavat, ...

Ensiksikin Jumala on varmasti luvannut armonsa alennetuille, toisin sanoen, murheenalaisille ja epätoivoisille. Ihminen ei kuitenkaan voi tulla perusteellisesti alennetuksi ennen kuin tietää, että hänen autuutensa ei ensinkään riipu hänen omasta kyvystään, päätöksistään, pyrkimyksistään, tahdostaan ja teoistaan, vaan kokonaan toisen, nimittäin Jumalan ratkaisusta, päätöksestä, tahdosta ja teosta yksin. Niin kauan kuin ihminen on siinä vakaumuksessa, että hän pelastukseksensa kykenee johonkin, vaikka kuinka vähäiseen, hän pysyy luottamuksessa omaan itseensä, kokonaan olematta epätoivoinen itsestään. Hän ei siis tule alennetuksi Jumalan edessä, vaan valikoi jonkin paikan, ajan ja teon tai ainakin odottaa ja toivoo jotakin sellaista, jonka turvin pääsisi pelastukseen. Se taas, joka ei ensinkään epäile kaiken riippuvan Jumalan tahdosta, se epäilee kokonaan itseänsä, ei valikoi mitään, vaan odottaa Jumalaa, joka vaikuttaa, se on armoa lähimpänä pelastetuksi tulemisen asiassa. Näitä asioita ilmoitetaan julkisesti valittujen tähden, että he tällä tavalla alennettuina ja mitättömiksi tehtyinä tulisivat autuaiksi. Muut vastustavat alentamista, jopa kiroavat moisen epätoivonopetuksen: he vaativat itselleen jätettäväksi jotakin tai edes pikkuruisenkin, jonka voivat täyttää. Nämä jäävät salalypeiksi, Jumalan armon vastustajiksi. Tämä on, minä sanon, se toinen peruste: että hurskaat alennetuiksi tultuaan oppisivat tuntemaan armolupauksen, rukoilisivat apua ja omaksuisivat lupauksen.

Toinen peruste on se, että usko kohdistuu niihin, mitkä eivät näy ([Hepr. 11:1](#)). Jotta siis uskolle olisi tilaa, täytyy kaiken mitä uskotaan, olla salattua. Mutta sitä ei voida salata syvemmmälle kuin siten, että se asetetaan meille näkyvän, tunnettavan ja koettavan täydelliseksi vastakohtaksi. Esimerkiksi kun Jumala tekee eläväksi, hän toteuttaa sen kuolettamalla, kun hän vanhurskauttaa,

hän toteuttaa sen tekemällä vianalaiseksi, kun hän kuljettaa taivaaseen, hän toteuttaa sen johdattamalla helvettiin, niin kuin Raamattu sanoo: »Herra kuolettaa ja tekee eläväksi, hän vie alas helvettiin ja tuo sieltä jälleen» — 1. Samuelin kirjan 2. luku (6. jae) ([1. Sam. 2:6](#)). ...

Tarkastelkaamme sitten lyhyesti tuota toista paradoksia, ettemme saisi kuulla sitä sanottavan erittäin turmiolliseksi opiksi: Kaikki se, mikä tapahtuu meidän puoleltamme, tapahtuu pelkän välttämättömyyden pakosta eikä vapaan ratkaisumme voimasta. Tämän asian johdosta minä sanon näin: Jos on todistettu, että pelastuksemme on omien kykyjemme ja päätöstemme ulkopuolella, vain Jumalan teon varassa, minkä asian minä jäljempänä tutkimukseni pääosassa toivon voivani näyttää toteen, niin eiköhän siitä selvästi ole seurauksena, että niin kauan kuin Jumala tekoinensa ei ole saapuvilla, kaikki se, minkä me teemme, on paha, ja me välttämättömyyden pakosta toimimme sellaista, mikä ei ensinkään kelpaa pelastumiseksemme? Jos näet pelastuksen meissä vaikuttaa yksin Jumala, emmekä me, niin me emme ennen hänen vaikutustaan toimi mitään pelastumiseksemme vaikuttavaa, suhtauduimmepa asiaan niin tai näin. ... toisin sanoen: vailla Jumalan Henkeä oleva ihminen ei tosin tee paha väkivallan kohteena aivan kuin joutuen nurin niskoin laahatuksi, niin kuin rosvo tai varas vastoin näiden tahtoa viedään rangaistaviksi, vaan hän tekee sitä itsestään, tahto auliina. Tästä nautinnosta eli tekemisen tahdosta hän ei kuitenkaan voi oman voimansa varassa ollen luopua, sitä pitää aisoissa tai sitä muuksi muuttaa, päinvastoin hän pitkittää tahdonomaista nauttimistaan. Ja vaikkapa hänet ulkonaisesti väkivalloin pakotettaisiin toimimaan toisin, tahto kuitenkin sisäisesti vastahakoisena pakottajalleen tai pidätelijälleen vihastuu; mutta se ei vihastuisi, jos se muuttuisi ja mielellään tottelisi ylivaltaa. ... toisin sanoen, tahto ei kykene itseään muuttamaan eikä muuante kääntymään, päinvastoin se kohdatessaan vastusta yhä väkevämmin kiihoittuu tahtomisessaan. Tämän todistaa se, että se vihastuu. Näin ei kävisi, jos se olisi vapaa ja jos sillä olisi vapaa ratkaisuvälä. Kysy kokemukselta! Kuinka vaikeaa onkaan saada vakuuttuneiksi niitä, jotka kiihkeästi pitävät kiinni jostakin! Jos he antavat perään, he tekevät sen väkivallan uhatessa tai jonkin seikan tähden, josta heille on suurempaa hyötyä, mutta eivät koskaan vapaaehtoisesti. Ollessaan sitä vastoin kiihkottomia he antavat kaiken olla niin kuin se on ollakseen.

Toisaalta taas jos Jumala vaikuttaa meissä, niin meidän tahtomme Pyhän Hengen muuttamana ja hellästi henkeyttämänä jälleen mielihyvin ja taipuisasti tahtoo ja toimii, ei pakonalaisena. Sitä eivät mitkään vastustavat voimat voi muuksi muuttaa, eivät edes tuonelan portit voi sitä voittaa ([Matt. 16:18](#)): se yhä jatkuvasti tahtoo, halajaa ja rakastaa hyvää, niin kuin se ennen tahtoi, halasi ja rakasti paha. Tämänkin jälleen kokemus todistaa. Kuinka horjumattomia ja lujia olivatkaan nuo pyhät miehet, kun heitä väkivaltaisesti koetettiin pakottaa johonkin muuhun: siitä he yhä enemmän yltyivät tahtomaan, aivan samoin kuin tuuli paremminkin sytyttää tulen kuin sitä sammuttaa. Niin kauan kuin siis Henki ja Jumalan armo säilyvät ihmisessä, ei ole mitään vapautta eli vapaata ratkaisuvälä kääntyä muuante tai tahtoa jotakin muuta.

Kaiken kaikkiaan, jos olemme tämän maailman jumalan alamaaisina — vailla tosi Jumalan vaikutusta ja Henkeä —, tämän maailman jumalan, joka on meidät vanginnut tahtoansa tekemään, niinkuin Paavali Timoteus-kirjeessään ([2. Tim. 2:26](#)) sanoo, niin emme voi tahtoa muuta kuin mitä hän (paholainen) itse tahtoo. Hänhän on se väkevä aseellinen, joka niin vartioitsee kartanoaan, että ne, joita hän pitää hallussaan, ovat turvassa voimatta herättää eloon ainoatakaan häntä vastustavaa mielenliikettä tai ajatusta ([Luuk. 11:21](#) ss.), muussa tapauksessahan saatanaa valtakunta riitaantuisi itsensä kanssa ([Luuk. 11:18](#)) eikä pysyisi pystyssä; mutta Kristushan vakuuttaa sen pysyvän pystyssä. Ja näin me teemme halusta ja mielihyvin, tahdon olemuksen mukaisesti; jos näet tahtoa pakotetaan, se ei ole mikään tahto; pakko on pikemminkin niin sanoakseni tahtomattomuutta. Mutta kun väkevämpi karkaa hänen päällensä, voittaa hänet ja ottaa meidät ryöstösaaliikseen, olemme me jälleen Pyhän Hengen avulla väkevemmän orjia ja vankeja — mikä kuninkaallinen vapaus! — niin että me halulla tahdomme ja teemme kaikkea, mitä hän itse tahtoo. Näin inhimillisen tahdon asema on keskellä, juhtana; jos Jumala istuu sen selkään se tahtoo ja kulkee, kunne Jumala tahtoo, niin kuin psalmissa sanotaan »Minä olin sinun edessäsi kuin juhta» ([Ps. 73:22](#)); jos taas saatana istuu sen selkään, se tahtoo ja menee, minne saatana

tahtoo. Sen omassa määräysvallassa ei ole rientäminen jommankumman ratsastajan luo tai niiden etsiminen; ratsastajat itse kiistelevät sen haltuunsaamisesta ja omistamisesta.

... Älköön ihmiselle myönnettävä vapaata ratkaisuvallaa niissä asioissa, jotka ovat hänen yläpuolellaan, vaan ainoastaan niissä, jotka ovat hänen alapuolellaan, toisin sanoen: tietäköön ihminen, että hänellä on vapaan ratkaisun nojalla oikeus käyttää, käsitellä tai jättää käyttämättä omistamaansa omaisuutta, vaikka tosin siinäkin johtaa yksinomaan Jumalan vapaa ratkaisuvallalta, hänen mielisuosiensa mukaan, mutta ettei hänellä suhteessa Jumalaan eikä missään siinä, mikä koskee joko autuutta tai kadotusta, ole vapaata ratkaisuvallaa, vaan, että hän on joko Jumalan tahdon tai saatanan tahdon vanki, vallanalainen ja orja.

Nyt siis te, jotka olette vapaan ratkaisuvallan kannattajia ja väitätte sellaista oppia oikeaksi, toisin sanoen, Jumalan Hengestä lähteneeksi, nyt siis, minä sanon, osoittakaa Henkenne, tehkää ihmetekoja ja näyttäkää pyhyittenne! Varmasti te, jotka näin väitätte, olette velvolliset kaiken tämän pyynnöstämme tekemään. Meiltä, sen kieltäjiltä, ei sovi vaatia Henkeä, pyhyttä eikä ihmetekoja; teiltä, jotka niin väitätte, sopii niitä vaatia.

... Jopa Raamattu nimittää ihmistä turhuudeksi ([Saarn.](#), 2) ja valheeksi ([Room. 3:4](#)), ja se merkitsee suorastaan sitä, että kaikki ihmisperäinen on turhaa ja valheellista. ...

ENSIMMÄINEN OSA.

... Olemmehan edellä osoittaneet, että vapaata ratkaisua ei voi soveltaa kehenkään muuhun kuin Jumalaan. ...

... mikä johdattaa iankaikkiseen autuuteen», on minun käsitykseni mukaan Jumalan sanat ja teot, jotka tarjotaan inhimilliselle tahdolle, että tämä joko liittyisi niihin tai kääntyä niistä pois. Jumalan sanaksi minä taas sanon niin lakia kuin evankeliumiakin. Lailla vaaditaan tekoja, evankeliumilla uskoa. Ei näet ole olemassa mitään muuta, joka johdattaa joko Jumalan armoon tai iankaikkiseen autuuteen, kuin Jumalan sana ja teko, koskapa armo eli Henki ovat juuri se elämä, johon Jumalan sana ja teko meidät johdattavat.

Tämä elämä ja iankaikkinen autuus ovat inhimilliselle ymmärrykselle jotakin käsittämätöntä, niin kuin Paavali Jesajalta lainaten 1. Korinttolaiskirjeen 2. luvussa (9. jakeessa) ([1. Kor. 2:9](#)) sanoo: »Mitä silmä ei ole nähnyt eikä korva kuullut eikä ihmisen sydämeen nousunut, minkä Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat». Lasketaanhan tärkeimpiin uskontunnustuksemme kohtiin kuuluvaksi se, missä me sanomme: »ja iankaikkisen elämän». Siitä taas, mihin vapaa ratkaisu nimenomaan tässä uskonkohdassa kykenee, todistaa Paavali 1. Korinttolaiskirjeen 2. luvussa (10. jakeessa) ([1. Kor. 2:10](#)) sanoessaan: »Meille Jumala on sen ilmoittanut Henkensä kautta»; On kuin hän sanoisi: »Ellei Henki olisi sitä ilmoittanut, ei ainoakaan ihmisen sydän olisi siitä mitään tietänyt, puhumattakaan siitä, että se olisi voinut liittyä siihen tai pyrkiä siihen».

... sitten kun näet on tullut myönnettyksi ja hyväksytyksi se, että vapaan ratkaisun vapautensa menetettyään on pakko palvella syntiä ja että se ei voi tahtoa mitään sellaista, mikä hyvä on, niin minä en näiden sanojen perusteella voi päästä mihinkään muuhun käsitykseen kuin siihen, että (ihmisen) vapaa ratkaisu on tyhjä sana, josta todellinen sisältö on kadonnut. Kadonnut vapaus on minun kielenkäyttöni mukaan samaa kuin olematon vapaus; jos siis annetaan vapauden nimitys sille, jolla ei mitään vapautta ole, on se samaa kuin jos antaisi sille tyhjän sanan. Jos tässä erehdyn, oikaiskoon minua, ken voi; jos tämä on hämärää ja moniselitteistä, niin selittäköön ja tehköön varmaksi, ken voi. Minä en voi sanoa menetettyä terveyttä terveydeksi, ja jos minä sairaalle annan sen, niin en usko antaneeni hänelle muuta kuin tyhjän sanan.

Raamattu sitä vastoin esittää ihmisen sellaiseksi, joka ei ainoastaan ole sidottu, kurja, vanki, sairas ja kuollut ([Ef. 2:1](#)), vaan joka saatanan, herransa, vaikutuksesta tähän kurjuuteensa vielä lisää sellaisen kurjan sokeuden, että uskoo olevansa vapaa, onnellinen, itsenäinen, voimakas, terve ja

elävä. Saatana näet tietää, että jos ihminen tuntisi kurjuutensa, hän ei voisi pidättää valtakunnassaan ainoatakaan ja että Jumala ei voi olla heti armahtamatta ja auttamatta sitä, joka tuntee kurjuutensa ja avuksi huutaa häntä, että Jumala on »lähellä niitä, joilla on särjetty sydän» ([Ps. 34:19](#)) — sitä suuresti ylistetään kautta koko Raamatun —, niin että Kristuskin todistaa olevansa lähetetty — Jesajan kirjan 61. luvun (1. jakeen) ([Jes. 61:1](#)) mukaisesti — saarnaamaan köyhille evankeliumia ja parantamaan särjettyjä. Saatanan työtä on siis se, että hän pidättää ihmiset heidän kurjuutensa tuntemisesta; he kyllä saavat kuvitella kykenevänsä kaikkeen, mitä sanotaan. Mooseksen ja lainsäätäjän tehtävä taas on aivan toinen: ihmiselle tämän kurjuuden paljastaminen, näin itsensä tuntemuksen kautta särjettyä ja mitättömäksi tehtyä valmistaakseen armoon ja lähettääkseen hänet Kristuksen tykö, siten tulemaan autuaaksi. Se, minkä laki saa aikaan, ei siis ole naurettavaa, vaan äärettömän vakavaa ja välttämätöntä. ...

Tarkkaapa tuota Jeremian ja Sakarjan sanaa: »Jos sinä kääntynyt, niin minä käännän sinut» ja: »Kääntykää minun tyköni, ja minä käännän teidän tyköni!» Tokkopa tuosta »kääntykää» myös seuraa, että te kykenette kääntymään? Tokkopa tuosta »rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämelläsi» seuraa: siis sinä voit rakastaa koko sydämelläsi? Mikäpä muu on tuontapaisten perustelujen seurauksena kuin se, että vapaa ratkaisu ei tarvitse Jumalan armoa, vaan että se oman voimansa varassa ollen kykenee kaikkeen? Eikö ole paljon luontevampaa käsittää sanat sellaisinaan? »Jos sinä olet kääntynyt, tahdon minäkin kääntää sinut», toisin sanoen, jos lakkaat harjoittamasta syntiä, niin minäkin lakkaan sitä rankaisemasta, ja jos sinä kääntynyt elät hyvin, minäkin teen sinulle hyvää ja käännän vankeutesi ja onnettomuutesi. Mistään tästä ei kuitenkaan seuraa, että ihminen kääntyy oman voimansa avulla, eivätkä nuo sanatkaan niinpäin sano, vaan ne sanovat yksinkertaisesti näin: »jos sinä kääntynyt», ja sillä ihmistä muistutetaan siitä, mitä hänen täytyy tehdä. Mutta käsitettyään tämän ja oivallettuaan, ettei hän siihen kykene, hänen on kyseltävä, mistä hän sen kyvyn saisi ...

... Oikein siis sanotaan tähän tapaan: Jos Jumala ei tahdo kuolemaa, on meidän hukkumisemme laskettava oman tahtomme syyksi. ...

... Kristuksen ristillä lausuma sana: »Isä, anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä, mitä he tekevät» ([Luuk. 23:34](#)). ... Kun siis Kristus julkisesti anoo, että nämä eivät tiedä, mitä tekevät, niin eiköpä hän silloin yksin tein todista, että he eivät voi tahtoa sitä, mikä hyvä on? Kuinka tahtonet sitä, mitä et tunne? Totisesti ei halata sitä, mikä on tuntematonta. Mitä voimakkaampaa voidaan sanoa vapaan ratkaisun kaatamiseksi, kuin että se on siinä määrin mitätön, että se ei ainoastaan ole tahtomatta sitä, mikä hyvä on, vaan että se ei edes tiedä, kuinka paljon pahaa se tekee eikä tiedä, mikä hyvä on? ...

... Johanneksen evankeliumin 1. luvun (12. jakeen) ([Joh. 1:12](#)) kohta: »Hän antoi heille vallan tulla Jumalan lapsiksi» ... Tämäkin raamatunkohta — ja samantapaista on melkein koko Johanneksen evankeliumi — on vapaata ratkaisuvalltaa kohtaan kohotettu moukari, ... Katsokaamme! Johannes ei puhu mistään ihmisen teosta, ei suuresta eikä pienestä, vaan itse vanhan ihmisen, perkeleen lapsen, uudistamisesta ja muuttamisesta uudeksi ihmiseksi, joka on Jumalan lapsi. Tässä ihminen on täydellisesti passiivinen, kuten sanotaan: hän ei tee yhtään mitään, vaan hän tulee (Jumalan lapseksi) alusta loppuun. Tästä tulemisesta Johannes puhuu; hän sanoo: »tulla Jumalan lapsiksi» sillä vallalla, jonka Jumala on meille lahjoittanut, ei meissä synnyntäisen vapaan ratkaisuvallan voimalla.

TOINEN OSA

... »Minä paadutan faraon sydämen» ([2. Moos. 4:21](#); [Room. 9:18](#)). Jos sinä sanot, että tämä täytyy käsittää tai voidaan käsittää näin: »Minä sallin, että se paatuu», niin minä tosin luulen, että se voidaan käsittää siten, ...

Kun se siis selittää tuota Mooseksen sanaa »Minä paadutan faraon sydämen» seuraavasti: »Minun lempeyteni, jolla minä siedän syntistä, johdattaa tosin muita parannukseen, mutta faraon se tekee entistä itsepintaisemmaksi pahuudessa» se puhuu kauniisti, mutta siinä ei todisteta, että

täytyy sanoa juuri näin. Me kuitenkin emme tyydy selittelyihin, vaan me vaadimme todistusta. Samoin on laita Paavalin sanan: »Hän armahtaa, kenen tahtoo, ja paaduttaa, kenen tahtoo» ([Room. 9:18](#)). Se selitetään miellyttävällä tavalla: »Jumala paaduttaa, kun ei heti rankaise syntistä, ja hän armahtaa, kun heti ahdistusten kautta kutsuu parannukseen». Mutta millä todistuu tämä selitys? ...

... »Minä olen paaduttava faraon sydämen». Huomaat siis: vaikka siis paatumisesi ja armahtavaisuutesi — toisin sanoen, sinun selityksesi ja kuvaannolliset puheentapasi — täysin myönnetäänkin sekä käytännön että esimerkin huomioon ottaen sellaisiksi kuin ne ilmenevät faraossa, on kuitenkin paatumus tosiasia, ja ehdottomasti on toinen se paatumus, josta Mooses puhuu, ja toinen se, josta sinä unelmoit.

Jumala siis toteaa saatanan tahdon pahaksi - ei hän sitä sellaiseksi ole luonut, vaan se tuli pahaksi, kun Jumala luopui siitä saatanan tehdessä syntiä —, toimiessaan tarttuu siihen ja kuljettaa sitä, minne tahtoo, vaikkakaan tämä paha tahto ei Jumalan vaikutuksen tähden lakkaa olemasta paha. ...

Jumala paaduttaa faraon tarjoamalla tämän jumalattomalle ja pahalle tahdolle sanansa ja tekonsa, jota tuo tahto vihaa synnynnäisen paheensa ja luonnollisen turmeluksensa johtamana. Ja kun Jumala Hengellään ei sisästä käsin muuta hänen tahtoaan ... ja toisaalta taas kun farao saman luonnollisen turmeluksensa mukaisesti, voimavarojaan, apuneuvojaan ja mahtiaan punniten luottaa näihin, on seurauksena, että tämä, toisaalta luuloteltujen mahtikeinojensa tähden paisuneena ja ylpeänä, toisaalta Mooseksen halpa-arvoisuuden ja häntä kohtaavan Jumalan sanan alhaisen muodon vuoksi pöyhkeänä halveksijana paatuu, sitä enemmän ärsyyntymistään ärsyyntyen ja kiihtyen, kuta enemmän Mooses vaatii ja uhkaa. ...

Näin Jumala oli täysin varma ja täysin varmana hän ilmoitti, että farao on paadutettava; hän oli täysin varma siitä, että faraon tahto ei voi vastustaa kaikkivallan liikkeellepanemista, ei luopua pahuudestaan eikä myöntyä hänelle näyttäytyneen Mooseksen vaatimukseen, vaan että hän oli, hänen pahan tahtonsa välttämättömästi pysyessä pahana, ehdottomasti käyvä yhä pahemmaksi, kovapintaisemmaksi ja kopeammaksi, kun hän viettinsä viemänä törmää sitä vastaan, jota hän ei voinut sietää ja jota hän voimaansa luottaen halveksi. Huomaat siis tässä: juuri tämäkin sana vahvistaa sen, että vapaa ratkaisu ei kykene mihinkään muuhun kuin siihen, mikä paha on, kun Jumala, joka ei saata erehtyä eikä kevytmielisesti valhetella, näin huolelta voi ennalta ilmoittaa faraon paaduttamisen, varmana siitä, että paha tahto ei voi tahtoa mitään muuta kuin sitä, mikä paha on, ja että se ehdottomasti voi tulla vain pahemmaksi, kun sille tarjotaan hyvää, joka on sille vastenmielistä.

Sitten vielä eräs asia. Joku kysyy, miksi Jumala ei tee loppua tuosta kaikkivallan vaikutuksesta, jolla jumalattomien tahto pannaan toimimaan, niin että se jatkaa pahana olemistaan, tullen entistä pahemmaksi? Tähän vastaamme: Se merkitsee sen toivomista, että Jumala jumalattomien tähden lakkaisi olemasta Jumala; ... Tämä kuuluu majesteetin salaisuuksiin, missä »hänen tuomionsa ovat tutkimattomat» ([Room. 11,33](#)). Eikä meidän asianamme ole tämän tutkiminen, vaan näiden salaisuuksien kumartaminen, ... Eihän se, mitä hän tahtoo, ole oikeaa sen vuoksi, että hänen pitää tai täytyy niin tahtoa, vaan päinvastoin: sen, mikä tapahtuu, täytyy olla oikein sen vuoksi, että hän itse niin tahtoo. Luodun tahdolle määrätään syy ja peruste, mutta ei Luojan tahdolle, ellet halua asettaa hänen yläpuolelleen toista luojaa.

Mooseksen tarkoitus ei niinkään ole faraon ilkeyden kuin Jumalan totuuden ja armahtavaisuuden selittäminen, ja näin juuri sitä varten, etteivät Israelin lapset epäilisi niitä Jumalan lupauksia, joilla hän oli luvannut heidät vapauttaa. Koska tämä asia oli äärettömän tärkeä, hän edeltäpäin ilmaisi heille sen vaikeuden, jotta eivät horjuisi uskossaan, vaan tietäisivät, että tämä kaikki oli jo ennalta puhuttu ja että se hänen johtaessaan oli tapahtuva juuri niin kuin hän oli luvannut; aivan kuin hän sanoisi: »Minä tosin vapautan teidät, mutta vaivoin te sen uskotte, sillä siinä määrin farao on asettuva poikkiteloin ja saava aikaan viivytystä; kaikesta huolimatta olkaa luottavaisia: kaikki tämäkin, että hän saa aikaan viivytystä, tapahtuu minun vaikutuksestani, jotta minä voisin tehdä

yhä useampia ja valtavampia ihmetekoja teidän vahvistamiseksi uskossa ja osoittaakseni oman voimani, niin että te jälkeempinä sitä paremmin uskoisitte minua kaikessa muussakin». Samoin menettelee Kristuskin viimeisellä aterialla luvattessaan opetuslapsilleen valtakunnan: hän ennustaa epälukeuksia vaikeuksia tuleviksi, oman kuolemansa ynnä heitä kohtaavia lukuisia ahdistuksia, jotta nämä perästäpäin, sitten kun se on tapahtunut, sitä paremmin uskoisivat.

... kuitenkin sinun ja kaikkien voitettun omatunnon on pakko sanoa näin: Ellei Jumala erehdy edeltätietämyksessään, täytyy juuri sen edeltätiedetyn tapahtua. Kuinka muutoin kukaan voisi uskoa hänen lupauksiaan, kuka pelkäisi hänen uhkauksiaan, ellei ehdottomasti tule se, minkä hän lupaa tai mitä hän uhkaa? ...

KOLMAS OSA

... Kaiken on Herra tehnyt itsensä tähden, niinpä jumalattomankin onnettomuuden päivän varalle» ([Sananl. 16:4](#)) se omin sanoin muovailee ja se puhdistaa Jumalan: tämä ei muka ole luonut ainoatakaan luomusta pahaksi. Mutta enhän minä ole puhunut luomisesta, vaan päinvastoin Jumalan taukoamattomasta toiminnasta luoduissa: sillä toiminnalla Jumala panee pakonlaiseksi jumalattomankin, niin kuin tässä aiemmin faraosta olemme maininneet.

NELJÄS OSA

... Miten siis on? Olemmeko me heitä parempia? Emme suinkaan. Mehän olemme maininneet, että kaikki, niin hyvin juutalaiset kuin kreikkalaiset, ovat synnin alaisia» ([Room. 3:9](#)). Missä siis vapaa ratkaisu? ...

Mutta tarkatkaamme, miten Paavali Pyhän Raamatun avulla todistaa tuomionsa oikeaksi, ja onko sanoilla suurempi todistusvoima Paavalilla kuin niiden alkuperäisessä paikassa. Hän sanoo: »Niinkuin kirjoitettu on: 'Ei ole ketään vanhurskasta, ei ole ketään ymmärtäväistä, ei ketään, joka etsii Jumalaa; kaikki ovat poikenneet pois, kaikki tyynni kelvottomiksi käyneet; ei ole ketään, joka tekee sitä, mikä hyvä on, ei yhden yhtäkään'» ja niin edespäin ([Room. 3:10](#) ss). Tällä kohdalla se, joka voi, antakoon minulle säntillisen selityksen, sommitelkoon kuvaannollisuuksia, esittäköön puolusteluksi sen, että sanat ovat moniselitteisiä ja hämääviä ja lähteköön, jos uskaltaa, puolustamaan vapaata ratkaisuvallaa näiden tuomioiden vastustamiseksi! Siinä tapauksessa minäkin mielelläni väistyn ja peruutan ja ryhdyn vapaan ratkaisuvallan tunnustajaksi ja puolustajaksi!

On kiistämätöntä, että kaikki tämä sanotaan kaikista ihmisistä. Profeettahan panee Jumalan esiintymään kaikkia ihmisiä katselevana ja tämän tuomion heille julistajana. Näinhän hän sanoo 13. psalmissa ([Ps. 14:2](#) s): »Herra katsoi taivaasta ihmislapsiin nähdäkseen, onko ketään ymmärtäväistä tai sellaista, joka etsii Jumalaa; mutta kaikki ovat poikenneet pois» jne. ...

Kuulet siis, että kaikki ihmislapset, kaikki, jotka ovat lain alaisia, toisin sanoen, niin pakanat kuin juutalaisetkin, arvostellaan Jumalan edessä sellaisiksi, jotka ovat vääriä, eivät etsi Jumalaa, ei yhden yksikään, ja että kaikki poikkeavat pois ja ovat kelvottomia. ...

Kuinka nämä siis voivat pyrkiä siihen, mikä hyvä on, kun he järjestään ovat tietämättömiä Jumalasta, eivät välitä Jumalasta eivätkä etsi häntä? Kuinka heillä voi olla se voima, jota voitaisiin käyttää siihen, mikä hyvä on, kun he kaikki poikkeavat pois ja ovat kokonaan kelvottomia? Vai emmekö tiedä, mitä merkitsee se, ettei Jumalaa tunneta, ettei olla ymmärtäväisiä, ettei etsitä Jumalaa, ei peljätä Jumalaa, että poiketaan pois ja ollaan kelvottomia? Eivätköhän sanat ole aivan selvät: kaikki ihmiset ovat tietämättömiä Jumalasta, halveksivat häntä ja lisäksi poikkeavat pois pahaan ja ovat kelvottomia siihen, mikä hyvä on? Eipä tässä ole puhe tietämättömyydestä elatuksen hankkimisasiassa tai rahan halveksimisesta, vaan tietämättömyydestä, joka koskee uskonasioita ja hurskautta ja näiden halveksimista. Mutta tämä tietämättömyys ja halveksiminen ei suinkaan liiku lihassa ja alemmissa ja karkeammassa haluissa, vaan ihmisen parhaimmissa ja jaloimmissa kyvyissä, joissa vanhurskauden, jumalisuuden, Jumalan tuntemuksen ja hänen

kunnioittamisensa on asustettava, nimittäin järjessä ja tahdossa, jopa juuri vapaan ratkaisuvallan kyvyssä, juuri jalouden »iduissa» eli siinä kaikkein jaloimmassa, mitä ihmisessä on.

Mutta ehkäpä joku uskaltaa ratsastaa sofismeilla: »Olkoonpa niinkin, että tahto poikkeaa pois ja järki on tietämätön, niin tahto kuitenkin kykenee itse teossa yrittämään jotakin ja järki tietämään jotakin omien kykyjensä varassa; mehän kykenemme paljoon sellaiseen, jota emme kuitenkaan toteuta. Mehän tutkimmekin nyt kykenemisen voimaa, emme toteuttamista.» Tähän minä vastaan: Profeetan sanoihin sisältyvät sekä toteuttaminen että kykeneminen. Jos sanotaan: »Ihminen ei etsi Jumalaa», niin se on samaa kuin jos sanot: »Ihminen ei kykene etsimään Jumalaa». Tämän voit päätellä seuraavasti. Jos ihmisessä olisi hyvän tahtomisen kyky tai voima, niin olisi mahdotonta— jumalallisen kaikkivallan vaikutus kun ei salli sen olla lepotilassa eikä pitää taukoa, niin kuin yllä selitimme — ettei se muutamissa tai ainakin yhdessä olisi liikkeessä ja osoittautuisi käytännössä. Näin ei kuitenkaan tapahdu, sillä Jumala katsoo taivaasta eikä näe ainoatakaan, joka etsisi tai pyrki. Tästä seuraa: missään ei ole olemassa voimaa, joka pyrki tai tahtois etsiä, päinvastoin kaikki poikkeavat pois. Edelleen Paavalin esitys ei saisi aikaan mitään, ellei sen käsitettäisi samalla koskevan kyvyttömyyttä. Paavali tahtoo näet täysin antautua osoittamaan armon välttämättömyyttä kaikille ihmisille. Mutta jos nämä omasta aloitteestaan kykenisivät panemaan jotakin alulle, ei armoa tarvittaisi; mutta koska eivät voi, he tarvitsevatkin armoa. Huomaat siis, että vapaa ratkaisuvallalla tällä kohdalla kerrassaan pannaan kumoon eikä ihmiseen jätetä mitään hyvää tai jaloa, koskapa hänet osoitetaan vääräksi, Jumalaa tuntemattomaksi, Jumalan halveksijaksi, pois kääntyneeksi ja kelvottomaksi Jumalan edessä. Ja profeetan todistus on yhtä vahva sekä siinä alkuperäisessä kohdassaan kuin häntä todistajana esittävässä Paavalissakin.

Eikä ole mikään vähäpätöinen asia, että ihmistä sanotaan Jumalasta tietämättömäksi ja häntä halveksivaksi, sillä nämä ominaisuudet ovat kaikkien rikosten alkulähteitä, syntien likalätäköt, jopa kaikkien surkeuksien helvetti. Olisiko mitään pahaa, ellei olisi tietämättömyyttä ja Jumalan halveksimista? Lyhyesti sanoen: Saatanan valtaa ihmisissä ei voida kuvailla sen lyhyemmin eikä voimakkaimmin sanoin kuin sanomalla heitä Jumalasta tietämättömiksi ja Jumalan halveksijoiksi, sillä siinä on epäuskoisuus, siinä tottelemattomuus, siinä Pyhän loukkaus, siinä Jumalan piilkaaminen, siinä julmuus ja armottomuus lähimmäistä kohtaan, siinä itserakkaus kaikessa, mikä koskee Jumalaa ja ihmisiä. Kas tässä siis vapaan ratkaisuvallan kunnia ja mahti! Mutta Paavali jatkaa vakuuttaen puhuvansa kaikista ihmisistä, ennen kaikkea parhaimmista ja jaloimmista; hän sanoo: »Että kaikkien suu tukittaisiin ja koko maailma tulisi syylliseksi Jumalan edessä, sen tähden, ettei mikään liha tule vanhurskaaksi hänen edessään lain teoista». Mutta selitäpä minulle, miten tukitaan kaikkien suu, jos jäljellä on vielä sitä voimaa, jonka varassa me kykenemme johonkin? Jumalallehan saisi sanoa: »Ei täällä ole aivan vajaata, on jotakin, jota sinä et voi tuomita, koska sinä itse olet suonut sen vähäisen kyvyn. Tämä ei ainakaan ole vaikeneva eikä se ole syyllistä sinun edessäsi». Jos näet puheenaoleva vapaan ratkaisun kyky on turmeltumaton ja terve, niin ei ole totta, että koko maailma Jumalan edessä on syyllinen eli vikapää. Eihän tämä kyky ole mikään vähäpätöinen asia tai jossakin maailman kolkalla, vaan se on mitä arvostetuin ja yleisin koko maailmassa, jonka suuta ei saa tukkia; mutta jos se suu pitää tukittaman, on sen ehdottomasti koko maailman kanssa oltava Jumalan edessä syyllinen ja vikapää. Mutta millä oikeudella se selitetään vikapääksi, ellei se ole väärä ja jumalaton, toisin sanoen, rangaistuksen ja koston ansainnut?

Sama juhlallinen sanonta on myös tässä: »Mikään liha ei tule hänen edessään vanhurskaaksi lain teoista» ([Room. 3:20](#)). Suuri on tuo sana: »lain teoista» samoin kuin tämäkin: »koko maailma» tai tämä: »kaikki ihmisten lapset». On nimittäin huomattava, että Paavali pidättyy puhumasta henkilöistä ja muistuttaa vain heidän pyrkimyksistään, voidakseen sulkea niihin kaikki henkilöt ja kaiken sen, mikä heissä on jalointa. Jos hän näet olisi sanonut: »juutalaista rahvasta tai fariseuksia tai muutamia jumalattomia ei vanhurskauteta», olisi voinut näyttää siltä kuin hän olisi jättänyt jäljelle muutamia, jotka vapaan ratkaisun voimasta ja lain tukemina eivät olisi aivan kelvottomia. Mutta kun hän tuomitsee itse lain teot ja selittää ne Jumalan edessä jumalattomiksi, niin käy selväksi, että hän tuomitsee kaikki ne, jotka ahkeroivat lain teoissa. Lain teoissa taas ahkeroivat

vain kaikkein parhaimmat ja jaloimmat, jopa juuri sillä kohdalla, mikä heissä on parhainta ja jalointa, nimittäin järjen ja tahdon puolesta.

Kaiken kaikkiaan, Paavali jaoittelullaan riittävästi vahvistaa sen, mitä me sanomme. Hänhän jakaa ihmiset, jotka ovat lain tekijöitä, kahteen ryhmään: toiset hän esittää tekijöiksi Hengessä, toiset tekijöiksi lihassa; hän ei jätä ketään sille välille. Hänhän sanoo: Ei mikään liha tule vanhurskaaksi lain teoista. Tämähän tietysti merkitsee sitä, että nuo uurastavat laissa vailla Henkeä, koska ovat lihaa, tosin sanoen, jumalattomia ja Jumalasta tietämättömiä; heille ei teoistaan ole mitään hyötyä. Niin ikään Galatalaiskirjeen 3. luvussa (2. jakeessa) hän käyttää samaa jaoittelua sanoessaan: »Lain teoistako saitte Hengen, vai uskossa kuulemisesta?» Ja taas hän sanoo Roomalaiskirjeen 3. luvussa (21. jakeessa) ([Room. 3:21](#)): »Nyt Jumalan vanhurskaus on ilmoitettu ilman lakia»; ja taas (28. jakeessa) ([Room. 3:28](#)): »Niin päätämme siis, että ihminen vanhurskautetaan uskon kautta, ilman lain tekoja». Näistä kaikista selviää ilmeisesti, että Paavalin kirjoituksissa pannaan Henki lain tekojen vastakohtaksi aivan samalla tavalla kuin kaiken muunkin ei-hengellisen sekä kaikkien lihan kykyjen ja sen nimitysten vastakohtaksi.

On siis varmaa, että Paavalin mielipide pitää yhtä Kristuksen sanan kanssa Johanneksen evankeliumin 3. luvussa (6. jakeessa) (Joh. 3:6): Kaikki se, mikä ei ole Henkeä, on lihaa, olkoon kuinka loistavaa, pyhää ja erinomaista tahansa, jopa kaikkein ihanimpia jumalallisen lain vaatimusten mukaisia tekoja, millä kyvyillä tahansa esiin puserrettuja. Sillä Kristuksen Henki on välttämätön, sen puuttuessa kaikki on vain tuomittavaa. ...

»Lain kautta», sanoo apostoli, »tulee synnin tunto» ([Room. 3:20](#)). Tässä hän osoittaa, missä määrin ja mihin saakka laki hyödyttää. Vapaa ratkaisuväliltä näet on sinällensä siinä määrin sokea, ettei se edes tunne syntiä, vaan tarvitsee opettajaksi lain. ...

... »Jos kerran me emme mihinkään kykene, niin mitä virkaa on kaikilla näillä laeilla, näillä käskyillä, näillä uhkauksilla ja näin monilla lupauksilla?» Tässä Paavali vastaa: »Lain kautta tulee synnin tunto». Hän vastaa kysymykseen aivan toisin kuin ihminen eli vapaa ratkaisuväliltä ajattelee. Hän sanoo, että lain avulla ei vapaa ratkaisuväliltä tule todistetuksi eikä se myötävaikuta, kun on kysymys vanhurskautuksesta, koska lain kautta ei tule vanhurskautta, vaan synnin tunto. Juuri se on lain työn tulosta, lain tehtävä ja virka: se on tietämättömien ja sokeiden valona, mutta sellaisena valona, joka näyttää sairauden, synnin, pahan, kuoleman, helvetin ja Jumalan vihan, mutta joka ei auta eikä tee vapaaksi näistä, se tyytyy vain näyttämiseen. Silloin ihminen opittuaan tuntemaan synnin sairauden tulee murheelliseksi, masentuu, jopa joutuu epätoivoon. Laki ei anna apua, vielä paljon vähemmän ihminen kykenee itse auttamaan itseään. Tarvitaan toinen apu lääkkeen osoittamiseksi; se on evankeliumin ääni, joka näyttää Kristuksen vapauttajana kaikesta tästä. Häntä ei näytä järki ja vapaa ratkaisuväliltä; ja miten se näyttäisi, kun se itsekin on pimeys, joka tarvitsee lain valoa sen sairauden näyttäjäksi, jota se omalta valoltaan ei saa nähdyksi, vaan luulee sitä terveydeksi!

Kiinnitä siis huomiosi puheen yksinkertaisuuteen: »Lain kautta tulee synnin tunto», ja kuitenkin se on riittävän väkevä kukistamaan ja tekemään tyhjäksi ratkaisun vapauden. Jos näet on totta, että ratkaisuväliltä omassa varassaan ollen ei tiedä, mitä synti ja paha ovat, niin kuin apostoli tässä ja Roomalaiskirjeen seitsemännessä luvussa (7. jakeessa) sanoo: »Minä en tiennyt himoa synniksi, ellei laki olisi sanonut: 'Älä himoitse'», niin kuinka se milloinkaan tulisi tietämään, mikä on vanhurskautta ja mikä hyvää? Jos se on tietämätön vanhurskaudesta, niin kuinka se voi sitä tavoitella? Me emme tunne syntiä, jossa me olemme syntyneet, jossa me elämme, liikumme ja olemme, jopa joka meissä elää, liikkuu ja pitää valtaa; kuinka me sitten tuntisimme vanhurskauden, joka taivaassa, meidän ulkopuolellamme, hallitsee? Ylen määrin, ylen määrin mitättömäksi nämä sanat tekevät tuon surkuteltavan, vapaan ratkaisuväliltä!

Kun asianlaita on näin, niin Paavali täydessä uskalluksessa ja arvovalloillaan tekee tietäväksi: »Mutta nyt Jumalan vanhurskaus, lain ja profeettojen todistamana, ilmoitetaan ilman lakia, se Jumalan vanhurskaus, minä sanon, joka uskon kautta Jeesukseen Kristukseen tulee kaikille ja

kaikkien yli, jotka uskovat häneen, sillä ei ole yhtään erotusta; sillä kaikki ovat syntiä tehneet ja ovat Jumalan kirkkautta vailla ja tulevat vanhurskautetuiksi lahjaksi hänen armonsa kautta sen lunastuksen kautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa, jonka Jumala on asettanut armoistuimeksi uskon kautta hänen veressänsä» jne. ([Room. 5:21](#) ss).

Tässä Paavali syöksee ukonvaajan toisensa jälkeen vapaaseen ratkaisuvaltaan. Ensiksikin: Jumalan vanhurskaus, hän sanoo, ilmoitetaan ilman lakia. Hän erottaa Jumalan vanhurskauden lainvanhurskaudesta, koska uskonvanhurskaus tulee armosta, ilman lakia. Nämä hänen sanansa »ilman lakia» eivät voi merkitä mitään muuta kuin että kristillinen vanhurskaus pysyy ilman lain tekoja; näin ollen lain teot eivät kelpaa sitä varten eivätkä vaikuta sen saavuttamiseksi, niin kuin hän kohta jäljempänä (3:28) sanoo: »Niin päätämme siis, että ihminen vanhurskautetaan uskon kautta, ilman lain tekoja», ja niin kuin hän edellä (3:20) sanoi: »Mikään liha ei tule hänen edessään vanhurskaaksi lain teoista». Kaikesta tästä käy mitä kouraantuntuvimmin ilmi, että vapaan ratkaisun pyrkimys ja halajaminen on aivan mitätön. Sillä jos Jumalan vanhurskaus pysyy ilman lakia ja lain tekoja, kuinka paljon paremmin se pysyykään ilman vapaata ratkaisuvaltaa, kun vapaan ratkaisuvallan parhaimpana pyrkimyksenä on harjoittautuminen siveellisessä vanhurskaudessa ja lain teoissa, joiden ansiosta sen sokeus ja avuttomuus yhä lisääntyy? Ilman sana tekee tyhjiksi siveellisesti hyvät teot, se tekee tyhjäksi siveellisen vanhurskauden, se tekee tyhjiksi valmistautumiset armon saamiseksi; lyhyesti: kuvittele minkä kuvittelet vapaan ratkaisun voimasta, Paavali pysyy asemissaan ja selittää: Ilman kaikkea tuommoista pysyy Jumalan vanhurskaus.

Ja vaikka minun onkin myöntäminen, että vapaa ratkaisu pyrkimyksillään voi edistyä johonkin mittaun, nimittäin hyviin tekoihin eli yhteiskunnallisen ja siveellisen lain mukaiseen vanhurskauteen, se kuitenkin ei voi ulottua Jumalan vanhurskauteen, eikä Jumala vanhurskautensa saavuttamiseksi katso sen halajamisia minkään arvoiseksi, sanoessaan, että hänen vanhurskautensa on voimassa ilman lakia. Mutta jos se ei edistä Jumalan vanhurskauden saavuttamista, niin mitä hyötyä sillä on siitä, että se teoillaan ja pyrkimyksillään saavuttaisi — jos se olisi mahdollista — vaikkapa enkelien pyhyyden? Sanat tässä eivät mielestäni ole hämääriä eikä moniselitteisiä, eikä niissä ole tilaa kuvaannolliselle selittelylle. Erottaahan Paavali selvästi kaksi vanhurskautta, joista toisen hän sijoittaa lakiin ja toisen armoon; tämä jälkimmäinen lahjoitetaan ilman edellistä ja sen tekoja, mutta edellinen ei ilman jälkimmäistä vanhurskautta eikä voi mitään. Haluaisinpa siis nähdä, kuinka vapaa ratkaisuvallalta kykenee pitämään puoliaan ja puolustautumaan sitä vastaan.

Toinen ukonvaaja on se, minkä hän sanoo: »Jumalan vanhurskaus ilmoitetaan»; se on voimassa kaikille ja kaikkiin nähden, jotka uskovat Kristukseen, eikä ole »yhtään erotusta». Jälleen hän erittäin selvän sanoin jakaa koko ihmiskunnan kahteen osaan: uskoille hän antaa Jumalan vanhurskauden, epäuskoisilta hän sen epää. Kukaan ei todellakaan ole niin mieletön, että epäilisi vapaan ratkaisun kyvyn ja pyrkimyksen olevan jotakin toista kuin uskon Jeesukseen Kristukseen. Mutta Paavali epää vanhurskauden Jumalan edessä kaikelta siltä, mikä on tämän uskon ulkopuolella. Mutta ellei se ole vanhurskasta Jumalan edessä, se ehdottomasti on syntiä, sillä Jumalan kannalta katsottuna ei jää vanhurskauden ja synnin välille mitään keskiväliä, mitään neutraalia, joka ei olisi vanhurskautta eikä syntiä: jos jäisi, ei Paavalin koko selvittely johtaisi mihinkään tulokseen, tämä selvittely kun lähtee juuri tämän jaottelun pohjalta: mitä ikinä ihmisten kesken tapahtuu ja tehdään, on Jumalan edessä joko vanhurskautta tai syntiä, vanhurskautta, jos usko on käsillä, syntiä, jos uskoa ei ole käsillä. Ihmisten kesken on tosin niin, että on olemassa välimuotoja, neutraaleja asioita, joiden piirissä ihmiset suhteessa toisiinsa eivät ole kenellekään velkaa eivätkä täytä velvollisuuksia ketään kohtaan. Jumalaton rikkoo Jumalaa vastaan, joko söi tai joi tai muutoin teki minkä teki, koska hän alituisella jumalattomuudella ja kiittämättömyydellä väärinkäyttää sitä, minkä Jumala on luonut, sydämestään hetkeksikään antamatta Jumalalle kunniaa.

Esittäkäämme sitten se esimerkki, minkä Paavali seuraavassa tuo esiin Aabrahamista! »Jos Aabraham», hän sanoo, »on teoista vanhurskautettu, on hänellä kerskaamista, mutta ei Jumalan edessä. Sillä mitä Raamattu sanoo? 'Aabraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi'» ([Room. 4:2](#) s.). Huomaapa tässäkin Paavalin jaottelu: hän puhuu Aabrahamin

kahdenkertaisesta vanhurskaudesta. Toinen on tekojen vanhurskaus, toisin sanoen, siveellinen ja yhteiskunnallinen. Paavali kuitenkin sanoo, että hän ei tämän nojalla tullut vanhurskaaksi Jumalan edessä, vaikkakin hän sen perusteella on vanhurskas ihmisten edessä. Ja edelleen: Aabrahamilla on kerskaus ihmisten edessä, mutta hänkin on sen vanhurskauden perusteella vailla kerskausta Jumalan edessä. Eikä kukaan pysty väittämään, että tässä julistetaan kelvottomiksi lain tai ulkonaisen jumalanpalveluksen mukaiset teot, koska Aabraham eli niin monta vuotta ennen lain antamista. Paavali puhuu yksinkertaisesti Aabrahamin teoista, ja niistäkin vain parhaimmista— olisihan naurettavaa keskustella siitä, vanhurskautetaanko joku pahojen tekojen perusteella. Jos siis Aabraham ei ole vanhurskas minkään tekojen perusteella, ja hänkin tekoineen kaikkineen jätetään jumalattomuuden valtaan, ellei häntä pueta toiseen vanhurskauteen, nimittäin uskon, niin on ilmeistä, ettei yhden yksikään ihminen omien tekojensa varassa ollen millään tavoin voi edetä vanhurskauteen. Edelleen on ilmeistä, etteivät mitkään vapaasta ratkaisusta lähtevät teot, mitkään pyrkimykset, mitkään halajamiset merkitse mitään Jumalan edessä, vaan että ne kaikki arvostellaan jumalattomiksi, vääriksi ja pahoiksi. Jos näet ihminen itse ei ole vanhurskas, niin eivät hänen tekonsakaan ja halajamisensaakaan ole vanhurskaat. Elleivät ne ole vanhurskaat, ne ovat kirottavat ja vihan ansainneet.

Toinen vanhurskaus on uskon vanhurskaus; se ei perustu millekään teoille, vaan se tulee Jumalan suosiosta ja hyväksilukemisesta, armon kautta. Ja huomaapa, kuinka Paavali perustautuu lukea-sanaan: sitä hän korostaa, sitä kertaa ja painaa mieliin. »Tekoja tekeväälle», hän sanoo, »ei lueta palkkaa armosta, vaan ansiosta, mutta joka ei tekoja tee, vaan uskoo häneen, joka vanhurskauttaa jumalattoman, sille luetaan, »Jumalan armon päättämän mukaisesti» ([Room. 4:4 - 5](#)), »hänen uskonsa vanhurskaudeksi». Ja sitten hän samassa yhteydessä (7. jakeessa) ([Room. 4:7](#)) esittää Daavidin, joka puhuu armon hyväksilukemisesta: »Autuas on se mies, jolle Jumala ei lue syntiä» jne. Noin kymmenen kertaa Paavali tässä luvussa toistaa lukea-sanana. Lyhyesti puhuen, Paavali asettaa vastakkain tekoja tekevän ja sen, joka ei tekoja tee, jättämättä näiden molempien väliin mitään välimuotoa. Hän sanoo, että tekoja tekeväälle ei lueta vanhurskautta, mutta sille, joka ei tekoja tee, hän vakuuttaa luettavan vanhurskauden, kunhan tämä vain uskoo. Tässä vapaa ratkaisu pyrkimisineen, halajamisineen kaikkineen ei pääse puusta pitkään: se luetaan joko tekoja tekevien joukkoon tai niiden, jotka eivät tekoja tee; jos tekoja tekevien joukkoon, niin kuulet tässä, että sille ei lueta mitään vanhurskautta, jos taas niiden joukkoon, jotka eivät tekoja tee, mutta sittenkin uskovat Jumalaan, niin sille luetaan vanhurskaus, mutta silloin ei enää olekaan käsillä vapaan ratkaisun kyky, vaan uusi luomus uskon kautta. Jos tekoja tekeväälle ei lueta vanhurskautta, niin on selvää, että sen teot ovat silkkää syntiä, paha ja jumalattomuutta Jumalan edessä.

... huomioidaan seuraavat Paavalin sanat: »Te ette ole lihan vallassa, vaan Hengen, jos kerran Jumalan Henki asuu teissä; mutta joilla ei ole Kristuksen Henkeä, se ei ole hänen omansa». Sanoilla »Te ette ole lihassa, vaan Hengessä, jos kerran Jumalan Henki asuu teissä» hän yksinkertaisesti tähtää siihen, että ne, joilla ei ole Henkeä, ehdottomasti ovat lihassa? Ja kenenkä muun kuin saatanan vallan alaisena on se, joka ei ole Kristuksen?

Ja se, joka toisessa paikassa sanoo, että me, vaikka olemme pahoja, osaamme antaa lapsillemme hyviä lahjoja, kuitenkin sanoo, ettemme tee hyvää edes silloin, kun annamme hyviä lahjoja: se näet, minkä me annamme, on hyvää Jumalan luomaa, mutta me itse emme kuitenkaan ole hyviä emmekä anna näitä hyviä lahjoja hyvällä tavalla. Mutta hän puhuu tätä kaikille, myös opetuslapsilleen, jotta pitäisi paikkansa tämä Paavalin kaksoiskanta: »Vanhurskas on elävä uskosta» ([Room. 1:17](#)) ja »Kaikki, mikä ei ole uskosta, on syntiä» ([Room. 14:23](#)), joista jälkimmäinen on edellisen seurausta. Jos näet ei ole olemassa mitään muuta, jonka kautta meidät vanhurskautetaan, kuin usko, niin on ilmeistä, että ne, jotka ovat vailla uskoa, eivät vielä ole vanhurskautettuja. Ne taas, jotka eivät ole vanhurskautettuja, ovat syntisiä; mutta syntiset ovat noita pahoja puita eivätkä voi tehdä mitään muuta kuin syntiä ja kasvaa pahoja hedelmiä. Vapaa ratkaisuvälillä ei siis ole mitään muuta kuin synnin, kuoleman ja saatanan orja, joka ei tee mitään muuta eikä voi tehdä mitään muuta kuin sitä, mikä paha on, ja pyrkiä siihen.

Siirtykäämme nyt puhumaan Johanneksesta, joka hänkin on vapaan ratkaisun runsassanainen ja voimakas kukistaja. Heti alussa hän pitää vapaata ratkaisua niin umpisokeana, ettei se edes näe totuuden valoa, puhumattakaan siitä, että se osaisi pyrkiä siihen. Hänhän sanoo näin: »Valkeus loistaa pimeydessä, mutta pimeys ei sitä käsittänyt» ([Joh. 1:5](#)); ja heti sen jälkeen (10. ja 11. jakeissa): »Maailmassa hän oli, ja maailma ei häntä tuntenut. Hän tuli omiansa tykö, ja hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan».

Mitä arvelet hänen tarkoittavan »maailmalla»? Ehkäpä sinä tämän käsitteen piiristä erotat pois jonkun ihmisen, ellei hän ole uudestisyntynyt Pyhästä Hengestä? Tämä apostoli sitäpaitsi käyttää maailma-sanaa aivan erikoisessa merkityksessä: sillä sanalla hän tarkoittaa suorastaan koko ihmissukua. Se kaikki siis, minkä hän sanoo maailmasta, on käsitettävä tarkoitavaksi vapaata ratkaisuvalltaa, se kun on ihmisen parhain osa. Niinpä siis tämän apostolin mukaan maailma ei tunne totuuden valoa. Maailma vihaa Kristusta ja hänen omiansa ([Joh. 15:19](#)). Maailma ei tunne eikä ota huomioon Pyhää Henkeä ([Joh. 14:7](#)). »Koko maailma on pahan vallassa» ([1. Joh. 5:19](#)). »Kaikki, mikä maailmassa on, se on lihan himoa, silmäin pyyntöä ja elämän korskeutta» ([1. Joh. 2:16](#)). »Älkää rakastako maailmaa» ([1. Joh. 2:15](#)). »Te olette», hän sanoo, »tästä maailmasta» ([Joh. 8:23](#)). »Teitä maailma ei voi vihata; minua se vihaa, sillä minä todistan siitä, että sen teot ovat pahat» ([Joh. 7:7](#)).

Ja sitten seuraa: »Kaikille, jotka ottivat hänet vastaan, hän antoi voiman tulla Jumalan lapsiksi, niille, jotka uskovat hänen nimeensä, jotka eivät ole syntyneet verestä eikä lihan tahdosta eikä miehen tahdosta, vaan jotka ovat syntyneet Jumalasta» ([Joh. 1:12 - 13](#)). Tällä täydellisellä jaottelulla hän torjuu Kristuksen valtakunnasta kaiken, mikä on verta: lihan tahdon ja miehen tahdon. ...

Mutta olkoonpa niinkin, ettemme ymmärrä yksityisiä sanoja; itse pääasia on selvää selvempi, se nimittäin, että Johannes jaottelullaan hylkää kaiken sen, mikä ei ole jumalallista syntymää, sanomalla, että Jumalan lapsiksi ei tulla muulla tavalla kuin syntymällä Jumalasta, ja se tapahtuu, niin kuin hän itse selittää, siten, että uskotaan hänen nimeensä. Ehdottomasti tämä hylkääminen käsittää ihmisen tahdonkin eli vapaan ratkaisun, koska se ei ole Jumalasta syntymistä eikä uskoa. Jos taas vapaa ratkaisu johonkin kykenisi, niin Johanneksen ei olisi pitänyt hylätä miehen tahtoa eikä estää ihmisiä siitä osoittamalla heidät yksinomaan uskoon ja uudestisyntymään, ettei heille täytyisi sanoa näitä Jesajan kirjan 5. luvun (20. jakeen) ([Jes. 5:20](#)) sanoja: »Voi teitä, jotka sanotte hyvän pahaksi!» Mutta kun hän nyt samalla tavalla hylkää veret, lihan tahdon ja miehen tahdon, niin on varmaa, että miehen tahto ei Jumalan lapseksi tullessa merkitse yhtään enempää kuin veret tai lihallinen syntymä. Mutta jokaisellehan on täysin selvää, että lihanomainen syntymä ei tee Jumalan lapseksi, niinkuin Paavalikin Roomalaiskirjeen 9. luvussa (8. ja ss. jakeissa) ([Room. 9:8](#).ss.) sanoo: »Eivät ne, jotka lihan puolesta ovat lapsia, ole Jumalan lapsia», todistaen sanansa Ismaelin ja Jaakobin esimerkillä.

Samalla minun tekee mieli varoittaa vapaan ratkaisuvallan varjelijoita: Tietäkää vapaata ratkaisuvalltaa puoltaessanne olevanne Kristuksen kieltäjiä! Jos minä näet omilla halajamisillani saavutan Jumalan armon, niin eihän siinä tapauksessa armoa saadakseni tarvita Kristuksen armoa. Vai puuttuuko minulta mitään, kun minulla on Jumalan armo? ...

Kuulkaamme myös vapaan ratkaisun esimerkkiä! Nikodeemushan on mies sellainen, jolta ei voi puuttua mitään siitä, mihin vapaa ratkaisu pystyy; sillä mitä hän on syrjäyttänyt halajamisesta ja pyrkimisestä? Hän tunnustaa, että Kristus on totuudellinen ja että tämä on tullut Jumalasta, hän ylistää tunnustekoja, saapuu yöllä häntä kuulemaan ja hänen kanssaan keskustelemaan. Eikö siis näytä siltä kuin hän vapaan ratkaisun voimasta etsisi, sitä mikä kuuluu jumalisuuteen ja autuuteen? Mutta kiinnitäpää huomiosi siihen, kuinka hän ällistyy kuullessaan Kristuksen opettavan uudestisyntymisen kautta käyvää tosi tietä autuuteen! Tokkopa hän tunnustaa tämän tien tai myöntää, ettei hän sitä koskaan ole etsinyt? Päinvastoin! Hän siinä määrin kammoksuu sitä ja joutuu hämmennyksiin, että ei ainoastaan sano sitä itselleen käsittämättömäksi, vaan hylkää sen mahdottomana. »Kuinka», hän kysyy, »tämä voi tapahtua?» Todella tämä ei olekaan kummeksittavaa; sillä kuka on koskaan kuullut, että ihmisen on autuudeksensa synnyttävä

uudestaan vedestä ja Hengestä? Kuka on koskaan osannut ajatella, että ihmisen Poika on ylennettävä, jotta kukaan, joka uskoo häneen, ei hukkuisi, vaan että hänellä olisi iankaikkinen elämä? Lienevätkö terävä-älyisimmät ja parhaat filosofit milloinkaan ajatelleet jotakin tällaista? Lienevätkö tämän maailman valtiat koskaan oppineet tuntemaan tätä viisautta ([1. Kor. 2:7-8](#))? Vai onko jonkun vapaa ratkaisu milloinkaan pyrkinyt tähän? Eikö Paavali tunnusta sitä sellaiseksi viisaudeksi, joka on salattu mysteeriiin, joka tosin on ennustettu profeettojen kautta, mutta ilmaistu evankeliumin kautta, niin että se hamasta iäisyydestä asti on ollut salassa, maailmalta tuntemattomissa?

Edelleen, mitä jättää vapaan ratkaisuvallan osuudeksi se Kristuksen sana Johanneksen evankeliumin 6. luvussa (44. jakeessa) ([Joh. 6:44](#)), jossa hän sanoo: »Ei kukaan voi tulla minun tyköni, ellei minun Isäni häntä vedä?» ...

Nyt sitä vastoin, kun Jumala on ottanut autuuteni minun oman ratkaisuni ulkopuolelle, pidättänyt sen oman ratkaisunsa varaan ja luvannut varjella minut, ei omien tekojeni ja juoksemisieni vuoksi, vaan oman armonsa ja laupeutensa tähden, niin minä saan olla levollinen ja varma siitä, että hän on uskollinen eikä puhu minulle valhetta ja että hän lisäksi on niin voimakas ja suuri, etteivät mitkään riivaajat eikä mitkään onnettomuudet kykene häntä kukistamaan tai minua hänen käsistään ryöstämään. »Kukaan ei», hän sanoo, »ryöstä heitä minun kädestäni, sillä minun Isäni, joka on heidät minulle antanut, on suurempi kaikkia» ([Joh. 10:28](#) s.). Tästä johtuu, että, vaikkakaan eivät kaikki, niin ainakin jokunen, jopa moni pelastuu, kun sitä vastoin vapaan ratkaisun kyvyn avulla kukaan ei tule varjelluksi. Kaikki me viimeistä myöten hukkuisimme. Silloin me myös olemme turvallisen varmoja siitä, että olemme Jumalalle otolliset, emme tekemme ansion tähden, vaan hänen meille lupaamansa sydämellisen suosion tähden, ja vielä varmoja siitä, että toimimmepa liian vähän tai huonosti, hän ei sitä meille viaksi lue, vaan isän tavoin antaa anteeksi ja parantaa. Tämä on kaikkien pyhien kerskaus heidän Jumalassansa.

Jos taas huolestuttaa se, että on vaikeata puolustaa Jumalan lempeyttä ja vanhurskautta, hän kun tuomitsee kadotukseen ne, jotka eivät ole sitä ansainneet, tosin sanoen, sellaiset jumalattomat, jotka jumalattomuuden keskellä syntyneinä eivät mitenkään voi mitään sille, että ovat jumalattomia, jäävät jumalattomiksi ja joutuvat kadotukseen tuomituiksi, luonnon välttämättömyyden takia pakostakin tekevät syntiä ja hukkuvat, niin kuin Paavali sanoo: »Me olimme kaikki vihan lapsia» ([Ef. 2:3](#)) — itse Jumala kun luo heidät sellaisiksi yhden ainoan, Aadamin, rikkomuksen tähden vianalaiseksi tulleesta siemenestä —, niin Jumalaa on tässä asiassa kunnioitettava ja pelättävä: hän on sangen lempeä niissä, jotka hän aivan ansiottomina vanhurskauttaa ja pelastaa; hänen jumalalliselle viisaudelleen on suotava ainakin jonkin verran liikkumisvapautta, niin että hänet uskotaan oikeamieliseksi silloin, kun hän meistä näyttää väärältä. Jos hänen oikeamielisyytensä olisi sellainen, että se inhimillisen käsityskyvyn mukaan voitaisiin arvostella oikeamieliseksi, niin se ei ensinkään olisi jumalallista eikä missään suhteessa eroaisi inhimillisestä oikeamielisyydestä. Mutta kun hän on tosi ja myös ainoa Jumala, lisäksi vielä kokonaan käsittämätön eikä inhimillisen järjen saavutettavissa, niin on sopivaa, jopa välttämätöntä, että hänen oikeamielisyytensäkin on tutkimaton, niin kuin Paavalikin huudahtaa ja sanoo: »Oi sitä Jumalan rikkauden ja viisauden ja tiedon syvyyttä! Kuinka tutkimattomat ovat hänen tuomionsa ja käsittämättömät hänen tiensä!» ([Room. 11:33](#)). Mutta ne eivät olisi tutkimattomia, jos me kaikin kohdin kykenisimme käsittämään, minkä tähden ne ovat oikeamielisiä. Mikä on ihminen Jumalaan verrattuna? Paljonko meidän voimamme voi hänen voimaansa verrattuna? Mitä on meidän väkemme hänen väkevyyteensä verrattuna? Mitä on meidän tietomme hänen viisauteensa verrattuna? Mitä meidän olemuksemme hänen olemukseensa verrattuna? Kaiken kaikkiaan, mitä on meidän kaikkemme hänen kaikkeensa verrattuna?

Jos me siis tunnustamme, vaikkapa vain luonnon ollessa opastajanamme, että inhimillinen voima, väki, viisaus, tieto, olemus ja kaikki omamme eivät ole kerrassaan mitään, kun niitä verrataan jumalallisen voimaan, väkeen, viisauteen, tietoon, olemukseen, niin kuinka suuri onkaan meidän järjettömyytemme, me kun hätyytämme Jumalan vanhurskautta ja tuomiota ja vaadimme itsellemme niin ratkaisevaa tuomio-oikeutta, että pyrimme käsittämään, arvostelemaan ja

punnitsemaan jumalallista tuomiota! Miksikä me emme myös tässä yhteydessä sano: »Meidän arvostelumme on mitätön, jos sitä verrataan Jumalan arvosteluun». Kysy neuvoa järjeltä itseltään, eiköhän sen vääräksi osoitettuna ole pakko myöntää itsensä aivan tyhmäksi ja ajattelemattomaksi, kun se ei anna Jumalan tuomion olla käsittämättömänä, vaikka sen täytyy tunnustaa kaikki muut jumalalliset asiat käsittämättömiksi? Kaikissa muissa asioissahan me myönnämme Jumalalle jumalallisen majesteettisuuden, mutta me olemme valmiit, kun on kysymyksessä hänen tuomionsa, kieltämään sen emmekä me voi uskoa sen vertaa, että hän on oikeamielinen, vaikka hän on meille luvannut, että me kaikki kerran, kun hän tuo ilmi kunniansa, saamme nähdä ja tunnustella hänen olleen ja yhä olevan oikeamielinen.

LOPPUSANA.

Tähän minä päätän tämän kirjaseni. Olen tarpeen tullen valmis käsittelemään asiaa vielä monipuolisemmin, vaikkakin arvelen jo tässä kylliksi tyydyttäneeni hurskaan ja vailla itsepintaisuutta totuutta uskovan ihmisen odotukset. Jos nimittäin uskomme todeksi sen, että Jumala edeltätietää ja edeltämäärää kaiken, niin hän ei saata edeltätietämyksessään eikä edeltämääräämyksessään erehtyä, ja edelleen, että mitään ei tapahdu, ellei hän sitä tahdo, seikka, joka jopa järjen on pakko myöntää. Samaisen järjen todistuksen mukaan ei ihmisellä eikä enkelillä eikä kenelläkään muulla luodulla voi olla vapaata ratkaisuvaltaa. Niin ikään, jos uskomme, että saatana on tämän maailman ruhtinas, joka kaikin keinoin väijyen taistelee Kristuksen valtakuntaa vastaan eikä päästä käsistään vangitsemiaan ihmisiä, ellei joudu karkoitetuksi Jumalan Hengen voimalla, niin on jälleen selvää, että vapaan ratkaisuvallan olemassaolo on mahdottomuus. Niin ikään, jos uskomme perisyntiin meidät siinä määrin turmelleen, että se hyvää vastaan taistelemalla niillekin, joita Henki kuljettaa, aiheuttaa tavatonta työtä ja tuskaa, niin on ilmeistä, ettei Henkeä vailla olevaan ihmiseen ole jäänyt jäljelle mitään sellaista, joka kykenisi kääntymään sen puoleen, mikä hyvä on. Samoin, jos juutalaiset, kaikki voimansa ponnistaen tavoittelivat vanhurskautta, mutta sen sijaan sortuivat vääryyteen, ja pakanat, jotka tavoittelivat jumalattomuutta, saavuttivat lahjaksi — odottamattaan — vanhurskauden, niin samoin on sekä itse toteuttamisen että kokemuksen näkökulmasta katsottuna ilmeistä, että vailla armoa oleva ihminen ei voi tahtoa mitään muuta kuin sitä, mikä paha on. Mutta lyhyesti sanottuna: jos me uskomme, että Kristus verellään on lunastanut ihmiset, meidän on pakko myöntää, että koko ihminen oli kadotettu, sillä muussa tapauksessa me teemme Kristuksen joko tarpeettomaksi tai sitten ihmisen arvottomimman osan lunastajaksi, ja se on rienaavaa ja pyhyyttä loukkaavaa.